

2016

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, Pavardė

Klasė _____

Mokinio kodas

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

STANDARTIZUOTAS TESTAS

SKAITYMAS

6 KLASĖ

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

1

Niūrūs ir pikti grįžo vyrai iš karo.

Algirdas ir Kęstutis buvo nuvedę pulkus prie Aistmarių, kur kryžiuočiai vis statė ir stiprino savo mūro pilis. Ten plytėjo senovinė sembų žemė, garsėjusi gintarais. Žemė tebėr, ir bangos vis dar išplauna gintarų, bet sembai jau pavergti. Jie lenkia nugaras statydami svetimas pilis, jie braukia prakaitą, plušėdami laukuose. O kam atiteks grūdai? – piliai ar tiems... su kryžiais ant baltų apsiaustų!

Vytautas viską žinojo. Gal tas jaunikaitis, kursai suriko, išplėtęs dideles mėlynas akis, buvo ne kas kitas, o sembas?! Turbūt. Jisai šaukė: „Nekirsk! Esu iš tavo gent...“ Vėjas prarijo paskutinį skiemenį. Vytautas kirto. Lyg kažko išsigandęs šoko žirgas aukštyn. Vytautas vos išsilaiškė balne. „Ei!“ – sušuko pusbrolis Jogaila. Ką reiškė tas „Ei!“ – saugokis ar?.. Vytautas nežinojo. Jogaila buvo už jį vyrėlesnis ir stengdavos tą parodyt. Gal „Ei!“ reiškė: „Vaikėze, žiūrėk aukščiau nosies!..“

Pikti jie grįžo atgal. Krito šlapias vasario sniegas. Niūrios pasitikdavo girios ir suglausdavo už jų savo juodus sparnus. Žvėrys bėgo slėptis į pašalius... Ei! – vos nesuriko Vytautas, nes kažkas šmėstelėjo proskynoje. Vytautas mėgo medžioklę: ringuoja ragai, skardena trimitai, lekia žirgai. Skuodžia medžiokliniai šunys. Kvepia aitriu arklių, šunų ir vyrų prakaitu... Tačiau dabar – negalima. Niūrūs grįžta vyrai iš karo.

Pralaimėjo. Krito kryžėiviai, bet ir lietuvių daug krito. Vienų žirgai liko gyvi ir blaškėsi, apimti siaubo, kitų žirgai krito mūšio lauke.

Tėvas pirmąsyk paėmė jį į tokį karą. Tarė: „Vyras esi, visko turi išmokti. Žiūrėk savo akimis. Tikėk savo rankomis. Vyras esi.“

Žmonės sakydavo, kad jo akys kaip motinos. Iškeliaujant motina jį apkabino, bet neperžegnojo. Jogailos motina visuomet peržegnodavo sūnų. Juk ji išpažino Kristų. Vytauto motina, Birutė Vidmantaitė, tebebuvo pagonė. Ji nekeikdavo ir nepeikdavo svetimų papročių bei tikėjimo, bet tvirtai laikėsi tik savojo tikėjimo. „Mano tėviškė Žemaičius“, – žvelgdavo virš žalzganų Trakų ežero vandenų, pro aukštus pilies kuorus – tolyn ir tolyn, tenlink, kur buvo Žemaitija, ir Vytautui atrodydavo, kad visi žemaičiai yra motinos broliai, kad visi panašūs į ją.

Lietuvių kariai grįžo namo. Buvo vasaris ir anksti pradėdavo temti. Jie daug sykių kūreno laužus, kepė ant ugnies mėsą. Vytautui ėjo dvidešimtieji metai.

2

Kai sužvango grandinės, nusileido pakabinamas tiltas ir raiteliai įjojo į Trakų pilies kiemą, Vytautas pamatė motiną. Ji stovėjo moterų būry, gal kiek pasidavusi priekin. Vienos moterys kėlė rankas į dangų, klykė ir raudėjo, kitos džiūgavo, išvydusios gyvus ir sveikus saviškius. O daug sūnų, brolių ir vyrų nesugrįžo. Birutė nei verkė, nei džiaugėsi. Kunigaikštienė nepuolė nei prie vyro, nei prie sūnaus. Matė juos esant karių priešaky. Gyvus. O antai ir sesuo Ringailė. Rodos, Vytautas tik pirmąsyk pamatė jos laibą, dar vaikišką kaklą. To negalėjo būti, nes Ringailė gaubėsi stora skepeta. Viršum ežero tvyrojo rūkas.

Menėje Vytautas susitiko mokytoją – seną, prakaulų kryžiuotį. Anais metais jis mokė Vytautą rašto, mokė skaityti lotyniškus ir vokiškus pergamentus. Pusbrolis Jogaila tuomet kreivai šypsodavos – girėdi, kam tie raštai? Visas kario mokslas – kalavijas ir žirgas... Tuomet mokytojas kietai sučiaupdavo plonas lūpas. Sykį, kai taip atsitiko, jis oriai patylėjo, o paskui lygiai taip pat oriai atsakė:

- Kunigo sūnau, mokslas yra išminties vartai.
- Vartai? – nesusigaudė Jogaila.
- ... tik ne kiekvienas juos atverti geba, – tęsė senis.

Ir dabar mokytojas atrodė niūrus, koks jis tankiai būdavo, bet Vytautui dingtelėjo, kad vokiečio pasisveikinime pasigirdo džiaugsmo gaida. Lietuviai pralaimėjo... Tie pasipūtėliai... Vytautas nejučia atsitraukė ataturstas, suraukė kaktą. Jį erzino jo vidutinis ūgis, regis ims ir pasimes karių būryje.

– Kas atsitiko, sūnau? – Birutė pastebėjo jo sumaištį, buvo jau betiesianti ranką (apkabinti?), bet tučtuojau nuleido.

– Nieko, – atsakė jis. Paskui žengė kelis ryžtingus žingsnius link motinos ir stipriai ją apkabino.

- Mama, – prabilo jis. – Aš turbūt nukoviau gentainį. Sembą...
- Dievai dovanos tau, – ramiai atsakė ji. – Juk tu neatskyrei jo nuo kryžievių...
- Jisai kažką šaukė, tik tai aš nebeišgirdau...

Sunkus kario gyvenimas, galvojo Birutė. Gimęs iš motinos, jis žudo kitų motinų sūnus. Anoji motina, matyt, dabar rauda. Sembų pakrantėj tokie pat gintarai kaip ir prie Palangos...

– O kam jis nuėjo tarnauti vokiečiams? – piktai šūktelėjo Vytautas. Suspaudė kardo rankeną. Plonas Ringailės kakliukas ištįso, paskui palinko į brolio pusę. Ji buvo panaši į smilgą.

– Gal ir tu jiems tarnausi, kaip aure tavo vyresnysis brolelis Butautas? – įgėlė Jogaila, eidamas pro šalį. Ir kaip anas čia atsidūrė?.. Motina ir sesuo atšlijo nuo jo.

Vytautas rūščiai dėbtelėjo į Jogailą ir vėlei suspaudė kardo rankeną. Vienintelis priešas – kryžiuočiai, ir Vytautas visa jauna širdimi nekenė jų. O nukautasis sembas tarsi buvo šalia, lyg jis būtų virtęs plonu, panašiu į smilgą Ringailės kaklu...

Kęstutį ir Algirdą apstojo sėniai, kurie jų laukė pilyje. Susėdę ant ąžuolinių suolų vyrai ginčijosi, tarėsi. Prietemoj blykčiojo žalvarinės segės. Nuo apdarų sklido senas kaip pasaulis laužo dūmų ir prakaito kvapas. Jis maišėsi su tyru vaškinių žvakių bei židiny spragsinčių malkų kvapu. Blykčiojo kalavijai, sukabinti ant menės sienų.

- Priek! – paliepė sūnui Kęstutis.

Vytautas priėjo prie senių. Jis pasijuto lygus su visais. Vėlei sugrįžo stiprybė. Vyrai kalbėjos išminties kalba, o be išminties tau nenusiseks joks žygis.

Tada ir nusprendė – kitąsyk reikės pasiūsti su pulkais Vytautą, – jis turės laimėti.

B. Baltrušaitytė, „Grįžimas į Trakus“.

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kur buvo savo vyrus nuvedę Algirdas ir Kęstutis?

- (A) Į Trakų pilį.
- (B) Į Kuršių žemes.
- (C) Į buvusias sembų žemes.
- (D) Į Žemaitiją.

2 Apie kieno kovas kalbama tekste?

- (A) Lietuvių ir rusų.
- (B) Lietuvių ir sembų.
- (C) Lietuvių ir prūsų.
- (D) Lietuvių ir kryžiuočių.

3 Kas yra pagrindinis šio teksto veikėjas?

4 Kodėl vyrai grįžo pikti ir niūrūs?

- (A) Nepasisekė medžioklė.
- (B) Pralaimėjo svarbų mūšį.
- (C) Sušalo nuo šlapio sniego.
- (D) Nusibodo kūrenti laužus.

5 Kodėl tėvas Vytautą pasiėmė į karą?

6 Kodėl Birutė neperžegnojo išjojančio sūnaus?

- (A) Nes netikėjo tokio palaiminimo galia.
- (B) Nes to nenorėjo patys vyrai.
- (C) Nes taip nederėjo elgtis kunigaikščienei.
- (D) Nes buvo labai drovi moteris.

7 Ko ilgėjosi Vytauto motina?

- (A) Trakų ežero vandenų.
- (B) Medžioklės trimitų.
- (C) Aukštų pilies kuorų.
- (D) Tolimos Žemaitijos.

•
□

8 Išrašyk sakinį, rodantį, kad vyrai keliavo ilgai.

•
□

9 Kuris teiginys geriausiai atspindi visos pirmosios teksto dalies temą?

- (A) Medžioklės prisiminimai.
- (B) Jaunojo sembo mirtis.
- (C) Kelionė iš karo namo.
- (D) Kunigaikštienės Birutės ilgesys.

•
□

10 Koks Vytauto motinos būdo bruožas atsiskleidžia pilies kieme sutinkant iš karo grįžusius vyrą ir sūnų?

- (A) Atsargumas.
- (B) Santūrumas.
- (C) Išdidumas.
- (D) Smalsumas.

•
□

11 Kuriuos mokytojo žodžius prisiminė Vytautas?

- (A) Kad mokytis rašto be galo sunku.
- (B) Kad mokslas – išminties vartai.
- (C) Kad kario mokslas – kalavijas ir žirgas.
- (D) Kad svarbiausia – senieji pergamentai.

•
□

12 Kodėl Vytauto mokytojas galėtų džiaugtis lietuvių pralaimėjimu?

13 Kodėl Vytautas pasako motinai nukovęs sembą?

- (A) Nori pasigirti.
- (B) Baiminasi pašaipų.
- (C) Jaučiasi sutrikęs.
- (D) Bijo dievų keršto.

14 Kodėl Vytautas šūkteli: „O kam jis nuėjo tarnauti vokiečiams?“

- (A) Nori pateisinti savo poelgį.
- (B) Džiaugiasi, kad atkeršijo priešams.
- (C) Nori suprasti jaunojo sembo elgesį.
- (D) Nori atkreipti sesers dėmesį.

15 Kokia perkeltinė prasmė slypi sakinyje „Sembų pakrantėj tokie pat gintarai kaip ir prie Palangos“?

- (A) Kad gintaras visur atrodo vienodai.
- (B) Kad lietuvių ir sembų žemės yra prie jūros.
- (C) Kad gintarai renkami jūros pakrantėje.
- (D) Kad sembai ir lietuviai – giminiškos gentys.

16 Kaip Vytautas ir Jogaila sutaria tarpusavy? Remdamasis tekstu nurodyk dvi situacijas, pagrindžiančias tavo nuomonę.

Vytautas ir Jogaila _____.

Tai rodo:

1. _____
_____;

2. _____
_____.

17 Kas sugražina Vytauto pasitikėjimą savimi?

- Ⓐ Išmintingos senių kalbos.
- Ⓑ Tėvo pakvietimas.
- Ⓒ Pokalbis su motina.
- Ⓓ Sesers Ringailės palaikymas.

●
□

18 Kodėl Vytautui vadovaujant, vyrų nuomone, kariai galėtų laimėti kovą?

- Ⓐ Nes jis yra išmintingas.
- Ⓑ Nes jis jau suaugęs.
- Ⓒ Nes jis – Kęstučio sūnus.
- Ⓓ Nes jis gerai kaunasi.

●
□

19 Kuo skiriasi pirmoji ir antroji teksto dalys?

- Ⓐ Veiksmas vyksta skirtingose vietose.
- Ⓑ Veikia ne tas pats pagrindinis veikėjas.
- Ⓒ Dalys yra parašytos skirtingų autorių.
- Ⓓ Pasakojama ne tuo pačiu asmeniu.

●
□

20 Kurias dvi medžioklės detales išryškina šie vaizdingieji veiksmažodžiai?

*Vytautas mėgo medžioklę: **ringuoja** ragai, **skardena** trimitai, **lekia** žirgai. **Skuodžia** medžiokliniai šunys.*

- Ⓐ Spalvas ir kvapus.
- Ⓑ Baimę ir pavojų.
- Ⓒ Garsus ir greitį.
- Ⓓ Triukšmą ir nuovargį.

●
□

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Kaip išsirinkti dviratį?

Iš pradžių atsakykite į tris klausimus – kur ketinate dviračiu važinėti, kaip dažnai ir toli ketinate važiuoti, galiausiai, kiek pinigų galite išleisti. Yra daug dviračių tipų, jie gana skirtingi, todėl išsirinkti dviratį tikrai nelengva, ypač perkant pirmąjį. Tačiau atsakius į tris minėtus klausimus, viskas daug aiškiau.

Taigi, kur ir kiek važiuosite naujuoju dviračiu? Nuo važiavimo vietos ir būdo labai priklauso dviračio rėmo konstrukcija. Dviračio rėmas – brangiausia dviračio dalis, todėl renkantis dviratį reikia pradėti būtent nuo jo, o ne nuo pavarų skaičiaus, kaip klysdami dažnai daro naujokai.

Paprastai vadovaujamesi taisykle: kuo dviratis greitesnis, tuo kokybiškesnės kelio dangos jam reikia. Ir atvirkščiai, kuo dviratis lėtesnis, tuo prastesniu keliu jis gali važiuoti.

Kalnų dviratis skirtas važinėti po miškus, prastais keliais ir ten, kur kelių visai nėra. Dviračių take ar asfaltuotame kelyje jis netenka savo privalumų, yra lėtas ir nerangus. Todėl naujokams jo nesiūlau, nes jie dažniau važinėja dviračių takais ir keliais, o ne bekele.

Plento dviratis karaliauja keliuose. Jis skirtas greitam sportinio pobūdžio važiavimui. Juo galima nesunkiai ir greitai įveikti didelius atstumus. Nors juo lėksite kaip vėjas, tačiau kiekvienas važiavimas prilygs treniruotei, todėl naujokams vargu ar tinkamas. Be to, jis labai brangus.

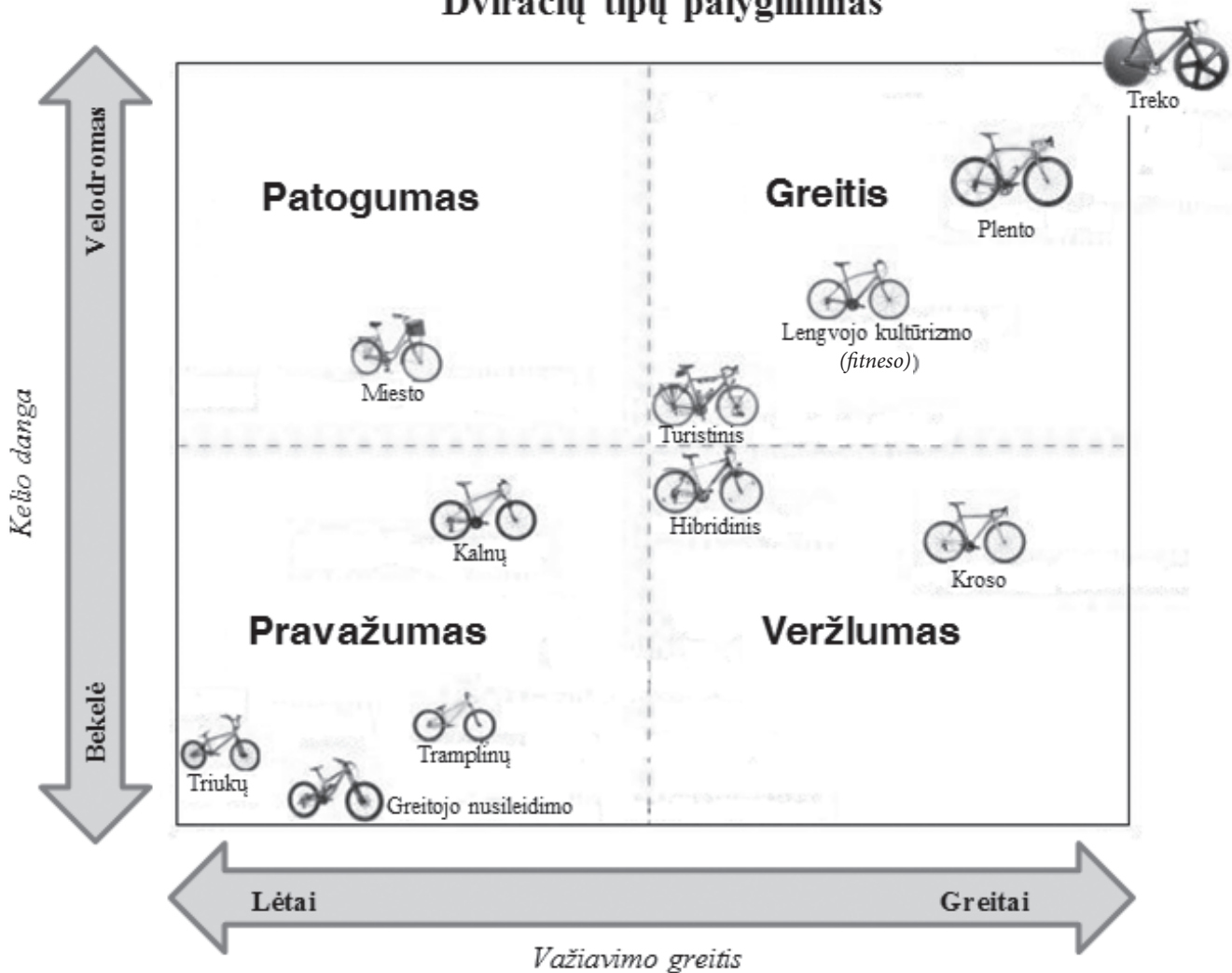
Miesto dviratis orientuotas į komfortą: ant jo patogų tiesiai sėdėti, lengva minti. Tačiau jis netinkamas tolimoms kelionėms. Dėl savo paprastumo miesto dviratis yra pats populiariausias dviratis pasaulyje. Be to, ir pigiausias.

Hibridinis dviratis yra visų išvardytų dviračių tipų mišinys, iš kiekvieno tipo paėmęs populiariausias savybes. Jis tinkamas važiuoti tiek mieste, tiek keliu, tiek mišku. Tai universalus dviratis, tinkantis viskam. Jis skirtas važiuoti vidutiniu greičiu vidutinius nuotolius pačiais įvairiausiai keliais ir miško takais, išskyrus visišką bekele.

Turistinis dviratis labai panašus į hibridinį, tik skirtas ilgesnėms kelionėms. Juo galima nukeliauti ilgus atstumus vežantis daug bagažo. Puikiai tinka ir važinėti į darbą, ir ilgomis kelionėms keliais ar miškais.

Lengvojo kultūrizmo (fitnesso) dviratis yra naujas populiarėjantis dviračių tipas. Tai hibridas su plento dviračio elementais, pritaikytas sportiškam važinėjimui po miestą, keliais ir dviračių takais. Jei mėgstate greitą važiavimą, tačiau nenorite pirkti varžyboms skirto plento dviračio, tuomet šis dviratis jums. Taip pat puikiai tinka turizmui, tik ne toks tinkamas miškams ir bekelei.

Dviračių tipų palyginimas

Velodromas – statinys dviračių lenktynėms.

Pravažumas – galėjimas pravažiuoti prastais keliais, per įvairias kliūtis.

Trekas – medinis arba betoninis uždaras takas dviračių lenktynėms.

Pagal D. Sasnauską.

<http://dovydas.sasnauskas.lt/wiki/>

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1 Kokią klaidą dažnai daro žmonės, rinkdamiesi dviratį?

•
□

2 Kuo nuo kitų skiriasi **plento**, **lengvojo kultūrizmo** ir **treko** dviračiai? Įvardyk du požymius.

1. _____

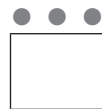
2. _____

• •
□

3 Kurio tipo dviratis pasaulyje populiariausias? Išvardyk tris priežastis, kodėl taip yra.

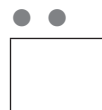
Populiariausias dviratis _____, nes

1. _____
2. _____
3. _____

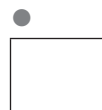

4 Dviračių tipų palyginimo lentelėje yra 11 dviračių. Kurie iš jų nėra aprašyti tarp rekomenduojamų įsigyti? Kodėl?

Neaprašyti _____,
nes _____

5 Paklaustas, kur važinėsis dviračiu, Mantas atsakė: „Visur.“ Kokį dviratį rintis jam patartum?

6 Kam skirtas šis tekstas?

- (A) Tiems, kurie prekiauja dviračiais.
- (B) Tiems, kurie remontuoja dviračius.
- (C) Tiems, kurie nori įsigyti dviratį.
- (D) Tiems, kurie užsiima dviračių sportu.

